

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Nervi Sine Mole: h. e. Controversiarvm Roberti Bellarmini
S. Rom. Ecclesiae Cardinalis Eminentissimi Compendium,
à cavillis & imposturis Guilielmi Amesij ... Vindicatum**

Erbermann, Veit

Herbipoli, 1661

Liber V. De Fide.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9498

LIBER QUINTUS.

D E

FIDE JUSTIFI-
CANTE.

CAPVT PRIMVM.

Constitutio causæ.

Vm in hoc nobiscum Luthe-
 ro-Calvinici conveniant, quòd ad Iu-
 stificationem obtinendam requi-
 rantur nonnulla ex ijs, quæ nos
 Dispositiones ad illam vocamus,
 ac præcipuè actum fidei; rectè Bell.
 hic primam Quæstionem propo-
 nit, Quænam sit illa fides, sive, quid sit ea fides, quæ
 ad Iustificationem requiritur? Amesius ex consue-
 ta calumniandi libidine, ait, *Hoc ipsum vel imperitè,
 vel sophisticè in quæstionem vocari.* Et cur? *Multa, in-
 quit, ad iustificationem requiruntur, quæ non iustificant:
 & Non tam quaritur, quæ, aut quid sit fides quæ iustificat,
 quàm quæ sit ratio, quæ propriè dicitur iustificare.* Resp. 1.
 Multæ dispositiones requiruntur ad Iustificatio-
 nem, quas certum est non iustificare formaliter;
 nihil autem potest esse requisitum, nisi saltem tan-
 quam conditio sine qua non; sive dein appellare
 libeat dispositionem, sive applicationem, quid
 hoc ad rem? Resp. 2. Cavillationi huic suæ con-
 tradicit ipse Amesius in totius libri huius decur-
 su. Quid enim contendit, nisi fidem illam
 Ffff 2 non

non esse assensum intellectus firmissimum, sed fidem
 etiam directe & formaliter in voluntate sitam, &
 quidem de speciali misericordia, quæ omnia sunt
 planè medulla huius Controversiæ. Vnde Bellarminus
 rectissime tribus in rebus dixit dissentire Catholicos
 cos ab hæreticis. I. In objecto fidei iustificantis
 quod hæretici restringunt ad solam promissionem
 misericordiæ specialis: Catholici autem tam late
 patere quàm late patet verbum DEI; quin potius
 certam promissionem specialis misericordiæ, non
 tam ad fidem, quàm ad præsumptionem pertinentem
 contendunt. II. In facultate & potentia animi
 quæ sedes est fidei. Illi enim fidem collocant in
 voluntate, cum fiduciam esse definiunt: Catholici
 in intellectu sedem habere dicunt. III. In
 ipso actu intellectus: ipsi enim per notitiam
 dem definiunt, non per assensum. Amesius circa
diffensionem Observandum ait, 1. Lutheri-Calvini
 non restringere fidem illam quæ iustificat, sed tantum
 iustificat ad promissionem misericordiæ. 2. nos non
 stringere ad misericordiam specialem antecedentem, sed
 eam, quæ per ipsam fidem specialis evadit. 3. Non desunt
 inter Pontificios viros magnos, qui nobiscum consentiant
 sic Contarenus &c. Resp. 1. Eo ipso quo restringitur
 gatur fides quatenus iustificans ad promissionem
 misericordiæ, restringitur ipsa fides quæ iustificat
 alterum est Quod, alterum est Quo iustificat. Fuit
 lis ergo observatio ista. Altera observatio illius
 stem protrudit chimæram. Quomodo enim po-
 test mea fides misericordiam DEI æternam & im-
 mutabilem reddere specialem? si non antecedentem
 meam fidem specialis misericordiæ DEI qua me
 æterno dilexit, ac me vocandum, iustificandum &
 glorificandum decrevit, non nisi phantastice illam
 ego reddo specialem. Contarenum immeritò (juxta
 suam Quodlibeticam parhermeniam) ad se trahit
 & adhuc ineptius oborto collo Scholasticos anti-
 quiores Alensem. Bonavent. Durand. Cajet. Pe-
 zant.

zant. quasi Fidem (pro fiducia acceptam) in voluntate etiam uti Luthero-Calvinici collocassent. Nil istud aliud quam quod communiter omnes Catholici tenemus; nempe Fidem directe pertinere ad intellectum; sed cum is rebus obscuris non præbeat assensum, nisi imperio voluntatis prævio adigatur, requiri piam affectionem. Quid verò hoc ad Fiduciam illam, quæ ad Spem pertinet, estque Fidei effectus? In *tertia dissensione*, inquit Amesius, Bellarminus est planè ridiculus: Nobis enim tribuit sententiam planè contradictoriam, quasi fidem faceremus fiduciam tantum in voluntate, & simul etiam notitiam tantum intellectus. Qui fidem per notitiam ex parte describunt, antecedentem eius causam & effectum consequens notant, ut veram fidem ab imaginaria distinguant, neque fiduciam, neque notitiam excludunt. Resp. Non tam Bellarminus, quam ipsimet Luthero-Calvinici ridiculam contradictionem suæ sententiæ tribuunt. Nunquid Amesius paulò antè sic fassus est, se ita in voluntate fidem quæ iustificat collocare, ut antecedentem intellectus assensum ad fidem requiri doceamus &c. Quæro igitur, estne fides iustificans unus simplex actus, vel duo aut plures? Si unus simplex, ergo vel fiducia tantum, vel assensus aut notitia tantum. Si duplex, ergo alter est tantum in intellectu, assensus scilicet, vel notitia, alter tantum in voluntate, fiducia scilicet. Quidvis elegerit, seipse lædet. Nihil ergo opus erat criticis istis planè frivolis & nihil ad causæ constitutionem pertinentibus, integrum Caput absumere, cum tandem tota controversia hinc tractanda paucis & clavis verbis à Bell. initio cap. 5. proposita hæc sit: an fides iustificans non sit fiducia misericordiæ, sed tantum assensus firmus, ac certus ad ea omnia, quæ DEVS credenda proposuit? Hoc posterius Catholici tuemur.

CAPVT SECVNDVM.

Probatur, Fidem iustificantem esse tantum assensum.

I. Ex Hebr. II. Nam quod Apostolus hoc locum definiat fidem, negari non potest. Hoc tamen negat Amesius. Cur verò? quia negat Erasmus, irreverentis nempe auctoritatis! At, negat quoque Alaphum Hugone & Lombardus Spei idem tribuit.

Nos denique (Puritani) negamus, istis verbis contineri specialem definitionem fidei iustificantis, qua talis est, quia non designat fidei ad Christum respectum, quo solo dicitur iustificare. Contra, quia Apostolus definit eam fidem, ex qua iustus vivit. Hebr. 10. 38. Sed ex sola de in Christum Redemptorem iustus vivit. Ergo hanc describit Apostolus. Amesius. Describitur eadem fides, sed non secundum effectum iustificationis. Contra; Quomodo ergo Apostolus ibid, repetit non semel, hanc esse sine qua impossibile sit placere Deo? Amesius. Una & eadem fides est, qua placemus Deo ad reconciliationem, & iam reconciliati dirigimur & presentamur ad placendum ipsi in obedientia nova. Non quitur igitur argumentum: fides describitur, qua facit Deo placeamus: Ergo etiam qua iustificat. Resp. Satisficit, contineri hanc fidem iustificantem, quæ certum non est fiducia voluntatis, sed intellectus operatur verò ad iustificationem perducit impium, si in dubio eget comitatu aliorum actuum salutarium timoris, spei, poenitentiae & charitatis. Fides ergo pro sua parte ad iustificationem disponens verè à Apostolo dicitur substantia, quia facit (intentionaliter) presentia ea, quæ sunt alioqui futura. At presentare non est voluntatis, sed intellectus. Intellectus enim rem apprehendens per speciem sibi impressam, facit rem esse, antequam sit, Amesius.

Cap. 2. Probatur
gismus est sophis
presentia, &
hac interpretat
faceret nobis p
quàm notitia
plani. Resp. S
verò Amesii
tentionaliter
variatio phra
gismo? Retin
inde est: fen
Quod etiam
non obstat ve
datum quas
ter adducit
stituto prop
Amesius. Co
presentes nobis
assensum. Re
fatum nemo
haustus Lu
perstrinxit.
lectum univ
& reddere in
voluntatis
tum repræ
se cum obte
Idem c
demonstrat
tellectum.
et si negare
crassis error
i. ait, pertin
eo inveniatur
Vbi ergo pr
ipsis. Nemp
bat, evidenti

gismus est sophisticus ex quatuor terminis conflatus Facere
 presentia, & representare, non sunt unum & idem. Si
 hac interpretatio admitteretur, fides salvifica non magis
 faceret nobis presentia bona illa futura, quae apprehendit,
 quam notitia qualibet rerum fictarum facit eas contem-
 plari. Resp. Syllogismus ille est apodicticus; evasio
 vero Amesii est nugatio Grammaticalis, facere, (in-
 tentionaliter) presentem & representare, non est nisi
 variatio phrasae. Vbi ergo quatuor termini in Syllo-
 gismo? Retineatur alteruter terminus tantum: per-
 inde est: semper immotum manet argumentum.
 Quod etiam fictae rei detur in mente representatio,
 non obstat verissimae representationi rerum speran-
 darum quas DEVS revelavit. S. Thom. impertinen-
 ter adducitur ab Amesio, cum in ea qu. 4. c. 1. ex in-
 stituto propugnet huius definitionis probitatem.
 Amesius. Certe nemo non videt, fiduciam magis proprie
 praesentes nobis facere res sperandas quam vel noticiam, vel
 assensum. Resp. Audax & paradoxum esse hoc ef-
 fatum nemo non videt, nisi cui cum lacte materno
 haustus Lutheri-Calvinici error aciem mentis
 perstrinxit. Quid clarius & certius, quam ad intel-
 lectum universim spectare, res omnes trahere ad se,
 & reddere intentionaliter praesentes; affectus vero
 voluntatis rapere quasi extra se ad res per intelle-
 ctum representatas desiderandum, quarendum, &
 se cum obrentis uniendum?

Idem confirmatur I. ex illa voce, argumentum,
 demonstratio, convictio, quae certe pertinent ad in-
 tellectum. Amesius hanc tam perspicuam veritatem
 etsi negare haud sit ausus, obscurat tamen & obruit
 crassissimis erroribus, quos recitare refutare est; nempe
 1. ait, pertinere quidem argumentum ad intellectum, ut ab
 eo inveniatur & iudicetur; sed non ut in eo primo existat.
 Vbi ergo primo existit? 2. ait, argumenta sunt in rebus
 ipsis. Nempe sicut Conringius in suo Examine aje-
 bat, evidentiam non esse in cognitione, sed in obiectis cognitis.

ô novam sapientiam ! 3. Sic argumentum esse possumus primò in voluntate, quamvis ut apprehensum pertineat ad intellectum. 4. Fides dicitur argumentum per metonymiam effecti. 5. Fiducia in voluntate est mihi proprium argumentum rerum à me sperandarum. 6. Hæc ipsa fides est intellectum sic assentiri huic veritati (Illæ res sunt meæ) quasi omni rationis evidentiâ de illa iam esset convictus. En ! quot paradoxa uni clarissimæ veritati obtenebrandæ comminiscitur Amesius ?

Confirmatur 2. Fiducia non gignit metum. Sed fidei actus in Noë genuit metum, &c. 7. Ergo Amesius 1. Falsa est propositio, si intelligatur metus causa, non fuga. Contra : Fiducia expellit metum. Ergo non parit. Quænam, quæso, fiducia potuit in Noë gignere metum, qui causa esset fabricandi arcam ? Amesius. 2. Fides quæ genuit metum non iustificabat. Sic est, de prima justificatione, secus de secunda ut apertè ibid. prædicatur ab Apostolo.

Confirm. 3. Non confidimus DEVM esse, sed credimus DEVM esse. &c. 6. Ergo credere non est confidere. Amesius. Conclusio debet particularis esse. Ergo aliquod credere, non est confidere. Sic autem nostra defensionis non contradicit. Resp. Universaliter nullum credere est confidere, sicut nullus actus intellectus est actus voluntatis.

II. Quod verò Fides iustificans non sit propria Notitia, sed Assensus in rem etiam incognitam, patet ex illo, argumentum non apparentium. Fides hinc officium esse intelligitur, non efficere, ut res obscuræ fiant perspicuæ, sed ut credantur, etsi non appareant. Manus hîc dat nimis clarè veritati, contra suum M. Calvinum Amesius. Gerhardus verò ex infantibus, (quibus ait Bellarminum fidem abrogare hoc argumento, quod in illis non sit cognitio) colligit, fidem non esse assensum, sed cognitionem. Hæc collectio si non infantilis, saltem puerilis est. Quia dubitet, accipi ibi à Bell. latè cognitionem pro omni iudicio intellectus, quo affirmet sive evidenter

Cap. 2. Pr
sibi propo
assentiendo
subdit Gerl

III. I
illis verbis
vâsse corpus
tum pertir
quod simil
Est etiam ple
intellectus de
etiam Abrah
ultra docetu
net, Fidem
2. quia Spe
est Spes.
Amesius. F
respicit præse
cia de præ
bus fruimu
nendis.
stinctas con
Confirmat
per fidem cap
est actus in
nes & cogita
est voluntari
sus error.
(saltem q
voluntatis
nionis. S
3. 12. [ha
pretatur,
Hæc Fiduci

IV.
Specialem
DEVS reve

Cap. 2. Probatur Fidem iustific. non esse fiduciam. 127
sibi proposita perspicendo, sive obscure propositis
assentiendo ob auctoritatem dicentis? Quæ ibid.
subdit Gerhardus, insulsiore sunt.

III. Fidem non esse fiduciam, probatur ex
illis verbis Rom. 4. ubi *¶* 19. dicitur, *non confide-*
rasse corpus suum. Consideratio autem ad intelle-
ctum pertinet; & *¶* 12. plenissime persuasus aut sciens;
quod similiter pertinet ad intellectum. Amesius.
Est etiam plena persuasio spei. Hebr. 6. 11. & persuasione
intellectus de omnipotentia DEI sustentatam fuisse fidu-
ciam Abrahami, nos plenè persuasum habemus. Nihil
ultra docetur illâ phrasi. Verum hinc semper ma-
net, Fidem esse actum intellectus. Confirmatur
2. quia Spes non est idem cum Fide. Sed Fiducia
est Spes. Ergo Fiducia non est idem cum Fide.
Amesius. Fiducia prout respicit futura est Spes; sed prout
respicit præsentia, idem est quod Fides. Resp. Fidu-
cia de præsentia, est implicatoria. Bonis præsentibus
fruimur; confidimus tantum de futuris obti-
nendis. Qui secus loquuntur & sentiunt, res di-
stinctas confundunt, & satis improprie loquuntur.
Confirmatur 3. quia juxta 2. Cor. 10. 5. *Intellectus*
per fidem captivatur in obsequium Christi. Ergo Fides
est actus intellectus. Amesius. Omnes ratiocinatio-
nes & cogitationes rediguntur in obedientiam: hac autem
est voluntatis proprius actus. Resp. Hic est bene spif-
sus error. Nullus enim actus intellectus evidens
(saltem quoad specificationem) subest imperio
voluntatis, sed obscuro tantum, Fidei scil. & Opi-
nionis. Similis absurditas est, cum illud Eph.
3. 12. [*habemus accessum in fiducia per fidem*] inter-
pretatur, *habere nos fiduciam Spei ex Fiducia Fidei.*
Hæc Fiduciæ distinctio est planè voluntaria.

IV. Fidei iustificantis objectum non esse
specialem DEI misericordiam, sed omnia quæ
DEVS revelavit, probatur 1. ex Evangeliiis. Amesius.

Ffff s

Em

Ex Evangelicis igitur Bellarminus evertet ipsum Evangelium. Resp. Ex Evangelio Christi Evangelium Lutherano-Calvinicum. Amesius. Si Evangelium non alium locum habet in fide iustificante & salvante, quam Lex moralis, ceremonialis, iudicialis, quas DEVS revelavit, tum certe quorsum Evangelium diceretur, aut quomodo revelaret iustitiam DEI ex fide ad fidem, nulla ratio apparet. Resp. Nimis lata disparitas inter Legem Naturæ & Mosaicam ex una parte, & Evangelium ex altera parte est hæc, quod illa ut sic non doceat fidem in Christum esse fundamentum nostræ iustificationis, nec gratiam conferat ex meritis Christi, quam etiam per Sacramenta N. L. ex opere operato non ponentibus obicem dari, ex Evangelio tantum innotescit. Probat ergo Asseritio ex Matth. 9. Cæci habuerunt fidem omnipotentia: e. 16. Petrus credidit Christi divinitatem, item Centurio, Luc. 7. Nathanaël, Ioan. 1. Apostoli, Ioan. 6. Martha, Ioan. 11. Dominus denique docet, & Thomas profitemur, fidem Resurrectionis Christi, & Eum esse Dominum ac DEVM. Leprosus Matth. 1. 40. fidem rectam habuit, & tamen de voluntate ac speciali misericordia Domini ambigebat: Dominus & vis potes. Amesius ex omnibus istis locis conatur extundere ope suæ Quodlibeticæ, aut illos non habuisse fidem iustificantem; aut eam fuisse de speciali misericordia. Sed voluntaria assertio, non voluntaria sed rationabilissimâ inficiatione superabundanter rejicitur. Quod verò addit, Fiducia non excludit semper omnem dubitationem, hoc ipso destruit, quod tam operose moliebatur. Nam quod non excludit omnem dubitationem, non est Fides in Christum iustificans. Hæc enim facit, ut fideles cum S. Augustino potius dubitarent se vivere (quod nemo sani cerebri facit.) quam vera esse quæ DEVS per Ecclesiam revelavit. Confirmatur idem ex Luc. 18. ubi Phariseus confidebat se habere specialem DEI benevolentiam, Publicanus verò non; & hic tamen iustificatus est, non verò ille. Nec evadit Amesius.

fius, cum praeterea. Loquuntur Lutheri benevolentiam phrasim: res dubitet, DEUS fiduciam & fidem fidei. Ad 4. Non ait revera iustificationem, sed decipiente ubi apertissime eandem esse est, fidem in Christum specialem torum, sed Amesius. Multi olim habebantur sine fide, nego: quicunque miraculorum nis omnium tensionem esse fides in Cor. 13. qui Act. 2. 38. 4. & 10. ex objectum fidei DEI. Deben- telligi quam recipiebant autem non sed fides in Christum. Sanè eodem sur signifi-

sius, cum prætendit 1. *confundi hic à Bell. fidem & fiduciam.* Loquitur enim ad hominem. Id quippe faciunt Lutheri-Calvinici. 2. *misericordiam veri in benevolentiam specialem.* Est hæc variatio tantum phrasidis: res eadem utrobique accipitur. Quis enim dubitet, DEVM bene velle ei cuius miseretur? 3. *Fiduciam & fidem hypocriticam sic à Bell. fieri mensuram veræ fidei.* Ar dicit hoc ex suppositione adversariorum. 4. Non ait Bell. exemplum Pharisei esse hominis revera iustificati; sed ex eo quod Phariseus caruerit revera iustificatione, & tamen habuerit fidem specialem, rectè infert, hanc non esse iustificantem, sed decipientem. Confirmatur II. ex cap. ult. Marc. ubi apertissimè patet, fidem miraculorum unam & eandem esse cum fide iustificante. Certum autem est, fidem miraculorum non respicere tanq. objectum specialem misericordiam remissionis peccatorum, sed omnipotentiam & divinitatem Christi. Amelius. *Multi iustificantur sine fide miraculorum, & multi olim hanc habebant non iustificati.* Resp. Iustificantur sine fide miraculorum quoad suam essentiam, nego: quoad adjuncta illa, quibus non pollent quicunque iusti, concedo. Non est enim Fides miraculorum alia quoad essentiam ac illa communis omnium fidelium; diversa autem est quoad intentionem & adjuncta. Resp. 2. Potest sine dubio esse fides miraculorum sine charitate & iustitia. 1. Cor. 13. quid vero hoc ad rem? Confirmatur III. ex Act. 2. 38. 4. 12. 10. 43. 13. 39. & 17. ac præcipue Rom. 4. & 10. ex quibus omnibus locis apertissimè patet, objectum fidei iustificantis esse resurrectionem filii DEI. Debent autem sine dubio ista loca de ea fide intelligi quam Apostoli predicabant, quamque qui recipiebant, fideles ac filii Abrahamæ vocabantur. Ea autem non est fiducia in misericordiam specialem, sed fides requisita ad Baptismum, scil. credere in Christum crucifixum & resurrectionem ejus. Sanè eodem planè modo, & in eadem prioris significatione loquitur Apostolus de fide,

quanos justificari dicimur, & de fide quæ imputata est Abraham ad justitiam. Abraham autem fides non erat fiducia remissionis suorum peccatorum per Christum venturum sibi factæ, sed credulitas, & indubitatus assensus verbi DEI de multiplicatione sui seminis; & in hoc contra spem in spem credebat. Ait Amesius, Apostolos ista cum eadem applicatione (Luthero-Calvinicæ fiduciæ in specialem misericordiam) prædicasse. At ubi hoc scriptum legitur? Sanè verba Apostoli Rom. 18. *Hæc est verbum Fidei quod prædicamus &c.* & 1. Cor. 13. ubi jungit fidem quæ montes transfert, cum Spe & Charitate, docetque illam sine his non, sed cum his justificare & 1. Io. 5. *Omnis qui credit quoniam Iesus Christus, ex DEO natus est; item, Hæc est victoria qua vincit mundum, fides nostra &c.* Ex his, inquam, & similibus nimis clarum est, fidei iustificantis objectum minimè esse specialem illam misericordiam. Mirum certè esset, nec unico in loco exprimi, quòd debeat unusquisque credere certò, se per Christum esse iustificatum. Hic mutus est Amesius, & in ijs quæ videri vult attingere, non verba Scripturæ, sed meras suas glossas producit. Sic & ad omnia illa ex Traditione Ecclesiastica, at speciatim ex Symbolo Apostolorum urget Bell. cap. 9. quòd nulla fiat mentio misericordiæ illius specialis; respondet Amesius ex dictatu Quodlibeticæ Parhermenix, applicationem specialem diffundit per omnes Symboli partes, idque docere Apostolum. Rom. 6. 2. Inspiciatur locus iste Apostoli, & dubitet qui potest, an Amesius non ludat in re seria. Ejusdem Quodlibeticæ est, quod mox sequitur, Remissionem peccatorum & vitam æternam ex remissione credita, esse credere misericordiam specialem. Atqui nos Catholici omnes credimus remissionem illam dari in Ecclesia DEI, & tamen non credimus, sed execramur tanquam dulce animarum venenum illam fiduciam misericordiæ specialis. Ergo hæc non est illa. Quis dicat

dicat, esse articulum fidei, credunt se habere vitam æternam, non esse Fidei articulum, adeoque DEUS fascinavit eos secundum Calvinum.

nihil aliud coartat in verbo DEI salutem, nisi quibusdam paucis credere, nisi quod remissa esse peccata, netur in generalibus turis generalibus, dit remissa esse peccata; sed, Quod hac autem causa hæc, Ergo habet absolutam hanc verò assumptionem opinionem malè disiungit opinionem, quæ & experientia certa. Resp. revelationem Medium huius propositionis vitam æternam de Fidei summa hac, Ego sciet, nec sciet nullus cadit summè in iam fileam

dicat, esse articulum fidei . quod omnes qui semel credunt se habere remissionem peccatorum & habituros inde vitam æternam, ideo verè habituri sint vitam æternam? Si non vident hinc Puritani, vel hunc non esse Fidei articulum, vel hunc posse esse falsum, adeoque DEVM revelasse falsum & c. nimis profectò fascinauit eos fallax illius dulcedo novi Evangelii secundum Calvinum aut Lutherum.

¶ IV. Confirmatur ratione, quia Fides in nihil aliud collimare debet, nisi in verbum DEI. At in verbo DEI nusquam reperitur annunciata salus, mihi aut illi in particulari, exceptis quibusdam paucis. Non igitur possunt reliqui homines credere, nisi omnino temerè, tanq. ex verbo DEI sibi remissa esse peccata. Amesius. *Specialis promissio continetur in generali*. Resp. Nusquam habetur in SS. Scripturis generalis absoluta; nec dicitur hæc, *quisquis credit remissa esse peccata, habet vitam æternam, aut iustificatur*; sed, *Qui credit in filium, habet vitam æternam*. Ex hac autem conditionata non potest colligi absoluta hæc, *Ergo habebō vitam æternam, nisi per assumptionem absolutam hanc*, Atqui ego credo in Filium. Hæc verò assumptio absoluta non est in verbo DEI, sed in opinione mea, quæ fallax esse potest. Amesius. 1. *Malè disiunguntur ista duo, esse in verbo DEI, & esse in opinione, quasi nullum tertium daretur. Est aliquid in sensu & experientia, quod neque est in verbo, neque in opinione incerta*. Resp. Pessimè hîc assignatur medium inter revelationem DEI certam & opinionem fallacem. Medium hîc non dari apertè probo. Nam cùm in propositione dicitur, *Omni qui credit in filium, habet vitam æternam*, sine dubio hoc intelligitur non nisi de Fidei supernaturali actu. Iam verò de assumptione hac, *Ego sic credo*, non datur revelatio, ut per se patet, nec scientia aut evidens experientia, sub quam nullus cadit actus supernaturalis, utpote naturaliter summè improbabilis, etiam in genere sumptus; ut iam fileam, etsi homo de suis actibus naturalibus

mate.

materialiter sumptus habeat evidentiam etiam metaphysicam; tamen de eorum formali motivo frequenter decipitur, ut testatur etiam de se M. Augustinus lib. 10. Confess. 36. 37. & optimè illuminatissimus in Spiritu Th. de Kempis l. 3. de Imit. Christi c. 54. monet ut diligenter advertatur ad diversos motus *Natura & Gratia*, quia valde contrariè & subtiliter moventur, & vix nisi à valde spirituali & intimo illuminato homine discernuntur. Nec est cur moremur hic Iannas Puritani, cum ait, *pudere nos debere disertis verbis profiteri, non posse nos dicere, quod credamus in Christum nisi ex opinione, qua fallax esse potest.* Non est, inquã, cur pudeat nos veritatis, quòd ex lege ordinaria & citra privilegiū de nostra fide & iustitia non nisi opinionem, aut certitudinem moralem habere possimus; ut evincit ratio assignata: plus sibi arrogare, miseræ deceptionis est, quæ innumeros Lutheros Calvinicos cum ingenti suavitate rapit ad Orcum. Sed instat Amesius; *Dicant nobis Pontificii, qui ingentes Conclusiones colligunt absolute ex istis propositionibus* [Successor legitimus Petri non potest errare. Concilium legitimum generale à Successore Petri approbatum non potest errare.] *ubinam inveniant has assumptiones* [Episcopus ille qui occupat hodie Sedem Romanam est legitimus Petri Successor: Concilium Tridentinum ex. gr. fuit legitimum &c.] *Non leguntur sanè in verbo DEI; an igitur tantum sunt in opinione fallacium certè tota Fides Pontificia est opinio fallax.* Resp. Quæ ratione è duabus præmissis de Fide inferantur à nobis istæ Conclusiones, satis dictum est Tomo I. Lib. III. cap. 6. Quanquam etiam alii Theologi, qui admittunt assumptionem utrobique tantum moraliter certam, commodam assignant differentiam. Nam circa Papam, Concilium generale &c. propositio universalis revelata est propter particulares, ad quid enim aliud prodesset universalis revelatio? Circa illam verò de fide, contritione &c.

Cap
non ita. Re
fidem & co
nos dispon
magis certa
scilicet cer

¶ V

ficationem
quitur iust
cordia non
præcedit iust
iustificatio e
misericordia
apprehendit
tam apprehen
maximè pr
tur iustifica
nostri ape
fictam illa
tum argum
omnis fid
cationem
ctum, C
missionem
omni mo
dicent eff
prio: s, q
sterio: s, q
(quod c
verba mu
esset fal a
dam ita c
sunt per h
tat hic Ar
batur. Ait
remittunt
Christo inn
dimus pec

nos

non ita. Revelata enim tantum sunt, ut conemur per fidem & contritionem ad justificationem & salutem nos disponere, ac ita satagere ut per bona opera magis ac magis certam indies faciamus nostram salutem, morali scilicet certitudine.

¶ V. Fides iustificans praeedere debet iustificationem. Fides autem specialis misericordiae sequitur iustificationem. Ergo Fides specialis misericordiae non est Fides iustificans. Amesius 1. *Fides iustif. praeedit iustificationem ordine naturae, non tempore, quia iustificatio est effectum eius, non omni modo.* 2. *Fides specialis misericordiae duplici ratione sic vocatur. 1. quia Christum apprehendit. 2. quia misericordiam specialem ut iam donatam apprehendit. Priori sensu iustificationem antecedit, & maxime proprie dicitur iustificare: posteriore sensu sequitur iustificationem.* Resp. Cum maiorem argumenti nostri aperte satis concedat; assumptio autem per factam illam distinctiunculam minimè luxetur; totum argumentum vim suam obtinet. Reverà enim omnis fides specialis misericordiae sequitur iustificationem, cum omnis actus supponat suum obiectum. Cum ergo omnis fides specialis habeat remissionem pecc. vel iustificationem pro obiecto, omni modo eam sequi necesse est. Quodnam verò dicent esse obiectum illius fides specialis misericordiae prioris, quia Christum apprehendit? Quamdiu autem posterioris iudei obiectum diversum non assignant, (quod cerè nunquam præstabunt) in vanum verba multiplicant. Accedit, quòd indubiè fides ea esset falsa, qua credunt sibi remissa esse peccata, si, dum ita credunt, nondum sunt remissa peccata, sed sunt per hunc ipsum actum remittenda. Verùm putat hic Amesius se invenisse aliam rimam, quae elaboratur. Ait enim: *Dum ita credimus, sunt remissa peccata: remittuntur autem proprie per illum actum fiduciae, quae Christo innitimur, qui naturà praeedit illum actum quo credimus peccata iam esse remissa.* Admiranda enim verò

hæ sunt subtilitates, imò stupendæ, sed indoctis apud doctos autem bilémne potius an risum mereantur, viderint, qui hoc Amesii commentum tuentur. Ex his interim sciscitari lubet. 1. Cur oportet actum fidei in posteriori signo rationis seu naturæ, ac in eodem instanti temporis iungi actui fiduciæ, *per quem* iuxta Amesium propriè fit iustificatio? quid obesset, etsi longo tempore, imò nunquam postea sequeretur? ad quid requiritur, aut conducit actus iste? Certe actum aut ageret, aut otiosè spectaret. 2. Cum ea fiducia sit actus Spei, nunquid necessario debet eum præcedere actus Fidei de remissione peccati per spem in Christum obtinendam. Is verò actus Fidei vel repræsentat specialem misericordiam, & sic foret non fides vera in Evangelio tradita, sed illud ipsum commentum Luthero-Calvinicum. Si fiducia illa iustificans non supponit fidem misericordiae specialis, ergo alteram illam misericordiam generalem, & conditionatam, quam semper iuxta Evangelium credidit Catholica Ecclesia. 3. Cum (ut Amesius paulò post subdit) *obiectum proprium fidei iustificantis quæ talis sit illud ipsum quod iustificat propriè, id est, misericordia DEI in Christo*; hæc ipsa misericordia DEI debet actui spei proponi ab actu Fidei. Hic ergo actus Fidei vel proponit specialem misericordiam Luthero-Calvinicam; & sic falsò dixit, *eam fidem sequi fiduciam iustificantem*. Si proponit generalem, Ergo unicè vera manet nostra Fides Catholica. Ad summam, undique rimas agit malè materiaturum commentum, nec usquam tutum patet effugium.

¶ VI. Fides specialis misericordiae tollit è medio orationem, Sacramenta, opera bona. Ergo fides illa non est iustificans, sed iustificationem impediens. Si enim ex certa fide credere debeo, mihi per Christum peccata esse remissa, quomodo possum cum publicano dicere, *DEVS propitius esto mihi peccatori? aut, Dimitte nobis debita nostra!* Quid opus erit Baptismo, si antecederet per Fidem certus sum de iustitia

Cap. 2. Prob
fictiã obrent
viliũ ingeni
20. Vivo per
constringit
his Apostoli
esse imaginat
paret. An
tionem de
illam quoq
tem modo, q
glorificaret, d
continuatione
applicationem
us petit rem
verò continu
tionemve m
prorsus inf
particularem
tissime poss
fidei supera
tis Christi
VII.
debet in po
men fiduci
cata, seque
det à bona
DEI, ac pro
efficit, ade
posterius f
ex bona c
DEI pater
nostrum n
ad D. F. V. I
concedere v
qui hoc? n
trarium s
hoc Bell.
missa esse

Cap. 2. Probatur Fidem iustif. non esse specialis miser. 135
fictiâ obtentâ? &c. Amesius. *Ista sunt imaginationes ser-
vilitium ingeniorum. Filii DEI vox est illa Apostoli, Gal. 2.
20. Vivo per fidem illam filii DEI &c. Charitas DEI
constringit nos &c. 2. Cor. 5. 14. Resp. Quomodo ex
his Apostoli dictis probetur, argumentum nostrum
esse imaginationem servilitium ingeniorum, sanè haud ap-
paret. Anne si Apostolus habuit specialem revela-
tionem de sua iustificatione, ideo Puritani omnes
illam quoque participant? Amesius 2. *Petimus eo sal-
tem modo, quo Christus Ioa. 17. 1. 5. petit ut DEVS ipsum
glorificaret, de quo certissimus esse debuit, & fuit. Petimus
continuationem, certiorationem maiorem, & particularem
applicationem remissionis concessæ. Resp. Nemo nisi fatu-
us petit rem præteritam; de certò futura, esto. Quid
verò continuationem petat remissionis Calvinista certiora-
tionemve maiorem, cum de decreto prædestinationis
prorsus infallibili sit fide divinâ certissimus? Quid
particularem applicationem flagiter, qui illam à se cer-
tissime possessam, super omnia credit? Quid huic
fidei superaddere quibit Baptismus, aut panis corpo-
tis Christi figura? O verba inania!**

VII. Etsi fiducia obtinendæ veniæ (qualis esse
debet in poenitente) præcedat iustificationem: ta-
men fiducia, qua quis confidit sibi remissa esse pec-
cata, seque DEO gratum esse & heredem regni, pen-
det à bona conscientia, & perseverante dilectione
DEI, ac proinde præexigit iustificationem, non illam
efficit, adeoque non est fides iustificans, sed aliquid
posterius fide iustificante. Pendere autem fiduciam
ex bona conscientia & perseverantia in dilectione
DEI patet ex Ps. 4. Eccl. 2. Ose. 12. 1. Ioa. 2. & 3. Si cor
nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus
ad DEVM &c. Amesius audet iactare. *Bellarminum
concedere verbis, quantum Lutheri Calvinici postulant. At
qui hoc? nempe verbis vi almæ Quodlibeticæ ad con-
trarium sensum detortis. Quid enim verò clarius
hoc Bell. argumento? Fiducia, qua quis confidit re-
missa esse peccata, supponit iustificationem. Ergo
non*

non causat iustificationem. Ergo fiducia specialis misericordiae, quæ remissionem factam præcedit, non est iustificans. Verbo, Effectus iustificationis non est eius causa. Quid verò sibi vult mysterium illud quod mox subdit Ames. *Fiducia ista quamvis causam habeat conservantem conscientiam bonam, pro causa tamen procreante fidem illam solam habet, qua purgantur corda conscientia mala.* Quænam, quæso, hæc fides procreans fiduciam? an specialis misericordiae? at hanc supra expressè contendit sequi fiduciam in posteriori naturâ. Ita seipsum destruit hoc commentum!

VII. Speciatim contra Calvinum arguitur. Fides iustificans pacem & tranquillitatem animis parit. Rom. 5. 1. At fides specialis Calvinica perturbationem & desperationem mentibus adfert; quia ad illam requiritur, ut quis planè cognoscat, se ad numerum prædestinatorum pertinere, & Fidem iustitiâque semel habitam amitti non posse. Ita differtè Calvin. l. 3. Instit. c. 2. §. 38. 39. 40. quæ loca qui legerit deprehendet clarissimè, quàm illustre mendacium sit Amesii, quo cap. 2. claudit, scil. *Falsissima est calumnia certam cognitionem electionis & perseverantiam necessariò requiri, ex Calvinî sententia ad Fidem iustificantem.* Sed video, quid suo mendacio fucando obtinere possit, nempe Calvinum eod. lib. & cap. §. 14. & 17. docere, *Fidem semper esse incredulitate permixtam.* & §. 17. *fidem semper cum dubitatione & incertitudine coniunctam.* At hoc ipsum est, unde Bell. Calvinj non modò apertam contradictionem evincit, sed etiam ostendit, Fidem specialem parere desperationem. Vterque sanè error est intolerabilis, & se mutuò convertens: ita totum Fidei specialis commentum, ad innumerabilium animarum perniciem ex Orco protrusum est.

CAPVT TERTIVM.

Argumenta pro fide speciali profligantur.

I. Fides

Cap. 2. Prob

1. Fide

1. Ergo est fide

Hebr 3 6. 14.

nequid fac

parte rei, su

conceditur

sof. &c. C

ὁ πὸς αὐτὸν

τὸν περὶ ὁσ

missa miseric

sed minimè

in omnem

duciam, ex

rectione &

stinguens;

cap. th. 13.

Ajebat eni

Christum

contendit

ciz. Quom

expectatio

II.

consistere, n

19. 20. Ma

ubi agitur d

vocabulum

quæ cred

fiducia. A

ritati præb

Christum n

or) credere

assereret, l

num ver

Calvinic

nem ut q

ficatione

nobis

desudat

I. *Fides facit ut subsistant quæ sperantur. Hebr. 11.*
1. Ergo est fiducia sicut etiam apparet ex eiusdem vocis usu
Hebr. 3. 14. Resp. Fides facit ut ea quæ speramus, &
necdum facta, necdum existunt in substantia seu à
parte rei, subsistant in anima, & intentionaliter, sic
conceditur antecedens iuxta expositionem S. Chry-
sost. &c. Græcorum, qui optimè norant vim vocis
ἐπίσχυσις: Sic verò sequela negatur. Negatur ve-
rò per ἐπίσχυσις intelligi expectationem certam pro-
missæ misericordiæ, ut contendunt Lutheo-Calvin ci,
sed minimè probant. Et quomodocunque Amesius
in omnem partem verset Apostoli verba, fidem, fi-
duciam, expectationem, de remissione pecc. resur-
rectione & vita æterna, nunc confundens, nunc di-
stinguens; non cohærent ista cum iis, quæ in priori
cap. th. 13. præcipuè, de fiducia iustificante asseruit.
Aiebat enim obiectum esse misericordiam DEI per
Christum remittentis peccata, quam remissionem
contendit in eodem instanti causari à tali actu fidu-
ciæ. Quomodo ergo iam eadem fiducia iustificans est
expectatio certa resurrectionis & gloriæ?

II. *Multa sunt loca Scripturæ, ubi sensus non potest
consistere, nisi per fidem, fiducia intelligatur. Rom. 4. 18.*
19. 20. Marc. 11. 14. Luc. 1. 6. cum similibus; præcipuè verò
ubi agitur de iustificatione. Resp. In iis omnibus locis,
vocabulum Fidei accipitur pro verâ fide Catholica,
quæ credimus id omne, quod DEVS revelat, non pro
fiducia. Amesius 2. Si merus assensus qui revelationis ve-
ritati præbetur, in omnibus locis intelligitur, tum credere
Christum non magis iustificat, quàm (secundum Pontifici-
os) credere Tobiam habuisse canem &c. quod tamen qui
assereret, blasphemus meritò haberetur. Resp. Hoc ulti-
mum verum est: sed illatio illa est ex alma Lutheo-
Calvinicorum Quodlibetica. Tobiam habuisse ca-
nem ut quis explicitè credat non requiritur ad iusti-
ficationem, sicut fides Christi Redemptoris, unde
nobis omnis spes salutis. Frustra verò
desudat Amesius in urgenda fide Abrahæ. Vt enim
admit-

admittamus, quod Toletus ait, iuxta Doctores omnes, Abrahamum credidisse in Christum venturum, nihil hinc pro fide specialis misericordiae evincitur, ut cap. 2. Conf. 2. ostensum est. Quod fiducia eius eximiae fidei fuerit coniuncta, uti & obedientia heroica etiam certum est: & similiter quod in nostra iustificatione: at, quomodo hinc infertur: In locis assignatis fidem accipi præcisè pro fiducia? Fatemur quoque *fidem miraculorum debere esse tantam ut gignat fiduciam impetrandi quod petitur*: at non ideo æque magna & heroica fides & fiducia requiritur ad cuiusvis peccatoris iustificationem & salutem, uti ad montis translationem, aut mortui suscitationem: illa enim cum communis & ordinaria sit, non debet nisi ordinarias habere dispositiones cuiusvis faciles cum ordinariis gratiae auxiliis; hæc verò miraculosa & extraordinaria mirum non est, quod maius quid in Thaumaturgo præexigant.

III. *Fides in Scripturis saepe opponitur timori*, ut Matt. 8. quid timidi estis modicæ fidei? & fideles dicuntur sua fide fortes 1. Pet. 5. 9. Resp. nihil hinc sequitur contra nos. Ideo enim timiditas quæ opponitur fiduciae, refertur in defectum Fidei, quia ex hac oritur fiducia. Amesius. *Non simpliciter quia ex fide oritur fiducia, (hoc enim omnes virtutes cum fiducia habent commune) sed quia proximè oritur ut perfectio fidei illius, quæ est in intellectu, vel id ad quod proximi fides tendit, & sine quo fides nec efficaciam, nec virtutis rationem habet.* Resp. Etsi hoc liberè concederetur, non inferretur tamen rectè Thesis Luthero-Calvinica. Omnium ferè operum virtuosorum defectus oritur in fidelibus ex defectu actualis vivacis fidei; quis ideo dixerit, Fidem esse formalem omnem virtutem, etsi revera suo modo sit radix omnium?

IV. Propterea ex fide, ut sit per gratiam, ut firma sit promissio, Rom 4. 16. *Fide intellectus non firmatur promissio, sed fiducia quæ accipimus rem promissam, firmat executionem promissionis.* Resp. Apostolus non loquitur de promissione remissionis peccatorum, ut

patet

patet ex verbis. Ad Quodlibet respondens, *sum in sola* esse pertendit, miracula consistere cum maximè de rum fiducia, est coniuncta retica.

rerum gestarum aut præcepta operum promissionem habemus fiducia igitur est, plene non diligit per dilectionem qui non diligit tamen & in Fides tum historice revocata peccatorum Christi erga peccatorum, obtemperantia & leges operum bene operum 3. Nihil falsum, Fidei iustificationem absolute certum. Quo errore si dem iustificationem gratiam. Scilicet mendacium historia de Tobie fides gratia in tam refutanda esse Quodlibet

patet ex verbis mox sequentibus de mentione gentium. Ad Quodlibeticam pertinet, cum Amesius omnia confundens, hereditatem, benedictionem, beatitatem fidem in sola remissione peccatorum constituendam esse pertendit. Verum est fidem dogmaticam, historicam, miraculorum, & quamcunque magnam posse consistere cum ira DEI; sed idem est de Spe, & multo maxime de commentitia illa Luthero-Calvinicorum fiducia, quæ non modò potest esse, sed semper est coniuncta cum certissimâ DEI irâ, quia est hæretica.

V. Fides non iustificat, ut respicit in verbo DEI rerum gestarum historias, aut comminationes pœnarum, aut præcepta operum faciendorum, sed solummodo ut respicit promissionem gratiæ. Nullum autem singularem respectum habemus ad promissiones supracætera, nisi fiducia. Fiducia igitur est, quæ iustificat. Resp. 1. Absolutè & completè non disponit ad iustificationem nisi fides quæ per dilectionem operatur, cum iuxta Ioan. Omnis qui non diligit, maneat in morte. Resp. 2. Inchoativè tamen & incompletè ad iustificationem disponit fides tum historiarum, v. gr. mortis Christi, quia facile revocat à peccatis, ac ad spem erigit illa dilectio Christi erga genus humanum &c. tum comminationis pœnarum, ob similem rationem: tum respiciens præcepta & leges operum faciendorum, quia excitat propositum bene operandi, sine quo nemo iustificatur. Resp. 3. Nimis falsum & hæreticum est iam suprà exploratum, Fidei iustificantis munus esse, reddere singulos absolutè certos de remissione peccatorum & salute. Quo errore supposito haud difficulter probatur, fidem iustificantem respicere tantum promissiones & gratiam. Sed quis non videt hanc esse meram principii mendicationem. Amesius Hinc sequitur fidem historie de Tobia eiusque cane, eodem modo iustificare quo fides gratiæ in Christo promissa &c. hæc sunt dogmata non tam refutanda quam detestanda. Resp. Hanc sequelam esse Quodlibeticam & stramineam suprà ostendi, cum

cum dixi, fidem explicitam non esse necessariam ad iustificationem de cane Tobiae & similibus innumeris, quæ non sunt revelata ut singulis innotescant & explicitè credantur, sed tamen quia revelata sunt ab omnibus fidelibus saltem implicitè creduntur. Gerhardus nil novi adfert.

CAPVT QVARTVM.

Quæstio 2. de Fide est, an sola iustificet?

Pontificii negant, Nos affirmamus, ait Amesius.

Inique, more suo, nunc queritur Amesius, pro posterè tractari hanc quæstionem à Bell. priusquam constaret, quæ in re iustificatio propriè consistat. Cum enim tam ex parte Catholicorum quàm Luthero-Calvinicorum sine controversia hic supponatur, Fidem non iustificare formaliter, sed vel disponere, vel applicare ipsam formalem iustificationem, nulla poterit hinc oriri confusio in præsentī Quæstione. Nec satis fuit Amesio vana querimonia præludere, addit mox convicia & cavillos, imò apertum mendacium. Postquam enim præfixisset hunc titulum, [ARGVMENTA BELLARMINI.] mox recitato velut primo argumento ex iis verbis, [Fides non tam iustificat, quàm iustificat ut initium & radix prima iustificationis,] subdit: *Sophisticâ perplexâ ludibrio Bellarm. dum probationem ostentat. Nam 1. Ridiculus est sermo & sensu carens &c. At revera Bell. illis & sequentibus verbis, quæ fraudulenter omisit Amesius, non probationem ostentat, sed assertionem Catholicam exponit, nempe Fidem esse initium iustificationis, & non solam sed iunctam aliis dispositionibus, (scilicet Timori, Spei veniæ, Dilectioni, Pœnitentiæ, Voto Sacramenti re ipsa suscipiendi, ac Proposito novæ vitæ) ad gratiam sanctificantem peccatorem perducere, uti iam videbimus.*

§. 1.

Adstruitur Veritas Catholica.

I. Arg.

Patres tribu
etiam aliis v
Autec. proba
ficationis,
Heb. 11. acce
is qui longè
stum quippe
tionem) pri
omnes actus
Mirum est,
tot tergiversa
nes Apostoli
specimē, sed
mini effarū
elideret, ait:
4. 7. 10. 11.
quolibet!

MOREM. I
iustification
bavitque id
placere DEO
stificari: Tum
salutis & sa
accipiunt ill
Fidem, ita d
ad DEVM, u
sicut iustus ex
Tum quia si
Gal. 3. Ita T
Amesius: Ha
obiectum est m
Christo iustifi
hoc Timore
in intellectu
latum, hæc v

I. Arg. petitur ex eo, quod SS. Scripturæ & Patres tribuunt vim iustificandi non soli Fidei, sed etiam aliis virtutibus. Ergo non sola fides iustificat. Autec. probatur 1. quia Fidei tribuitur initium iustificationis, seu prima motio in D E V M (iuxta illud Heb. 11. *accedentem ad DEVM oportet credere*) per quam is qui longè erat, iam incipit propinquare. Manifestum quippe est Fidem (tanquam intellectus operationem) principium essentialiter requisitum esse ad omnes actus salutares Timoris, Spei, Dilectionis &c. Mirum est, quod in re tam perspicuâ & per se nota, tot tergiversationes quodlibeticasque interpretationes Apostoli adhibeant, iuvat hoc unicum apponere specimè, sed palmare. Vt hoc longè certissimū Bellarmini effatū [*Fides est fundamentum Spei & Charitatis.*] elideret, ait: *Sic etiam est iustificationis. Rom. 5. 3. 1. Ioan. 4. 19. 11.* Ita quidlibet asseritur & probatur ex quolibet!

II. Similes cavillationes adhibet circa TIMOREM. Dixerat Bell. Timorem concurrere ad iustificationem, eodem ferè modo, quo Fides; probavitque id; Tum quia sicut sine fide impossibile est placere DEO: ita qui sine timore est, non poterit iustificari: Tum quia sicut fides, ita & timor est initium salutis & sapientiæ, uti SS. Patres de timore servili accipiunt illud Ps. 11. & Prov. 1. Tum quia sicut per Fidem, ita & per Timorem (suo modo) accedimus ad DEVM, ut constat ex Ps. 77. & 82 Ion. 3. Tum quia sicut *iustus ex Fide vivit*; ita Timor est fons Sapientiæ, Tum quia sicut *Fides purgat peccata* (Act. 13. Rom. 3. Gal. 3) ita *Timor Domini expellit peccatum* Eccl. Obicit Amesius: *Hoc fieri nullo modo potest. Timoris enim propriū obiectum est malum non bonum, nedum illud bonum, quo in Christo iustificamur.* Resp. Facile damus, differre in hoc Timorem à Fide, ac generalius in eo, quod illa sit in intellectu, habetque pro obiecto omne verū revelatum, hæc verò sit in voluntate, tendatque in suum obiectum.

obiectum (malum ut sic) per modum fugæ. At cum nihilominus quoad vim disponendi ad iustificationem, non FERRE convenient? Verba Scripturæ à Bell. producta, clariora sunt, quàm ut quodlibeticus Amesii glossis obscurentur. Ratio etiam invieta est, scil. quia natura Timoris est, ut fugiat mala, & quærat remedia, quibus illa possit evadere. Quotidianæ & certissimæ experientiæ obstreperit Amesius, cum vult, *Hanc naturam esse tantum ingenti timoris non servilis.* Bene quidem verum est, ad iustificationem requiri proximè & immediatè illud quod tollit malum: cum hoc tamen optimè stat, quod timor impellat ad adhibendum porrò id, quod proximè salutem adfert.

III. Spes obtinendæ veniæ, est etiam dispositio ad iustificationem. Prov. 28. 25. Ps. 37. 40. Ps. 91. 14. Matt. 9. 2. Amesius. Bell. ut nobis negotium facesseret, sibi met contradicere parum curavit. Antea enim c. 4. & 10. contendit. Fiduciam esse Spem, & non posse iustificare, quia præexigit iustificationem, & ab illa pendet, & quia Obiectum non potest fieri per illum ipsum actum, cuius est obiectum: hic tamen spem obtinendæ veniæ vult esse causam obtinendæ veniæ vel iustificationis. Spem autem generalem, conditionalem, incertam non potest hic excusare, quia nec illa ratione effugiet vim argumenti, nec talis est spes, quæ in locis quæ citat laudatur. Resp. Amesius insulse & imperitè cavillatur, & confundit res à Bellarmino distinctas. Verè dixit Bell. Fiduciam de iam remissis peccatis non posse iustificare, cum sequatur iustificationem: Spem autem de remittendis posse. Spes illa vera & Catholica virtus est certissima, nec potest confundere, dummodo adsint eius ad unctā necessaria ad iustificationem. Et quia nemo fide divinā certus est, se ex sua parte omnia præstitisse, quæ ad ponendum Spei effectum à parte rei sunt necessaria, sed pro umbra huius peregrinationis sufficit habere certitudinem moralem de suis actibus ad iustificationem requisitis; ideo tanquam animarum seductrix, & dulce toxicum detestanda est illa

illa Fiducia sp
excussa.

IV. Dile
catorum, vel
naturā, si sit
illis Apostoli
Neque circumci
dei quæ per dile
FIDEM, Char
Et tamen his r
tur Amesius.
sante: frustra
cantem [an u
scilicet) pro
iustificante?]
nis gratiam à
sati profitebu
rit, non nisi co
fitio subjecti e
sed causa quæ
Et quamvis cu
ctio aut contr
procedere à fo
iisdem dicen
genere causæ
formā iustific
in præsentī su
stica, quæ po
est, (an scil.
quam disponi
ubi tamen pa
probabiliorer
V. Pœn
peccati) datu
tem operatur
care. Ezech.
sed etiam pœ
tam ferè quo

illa Fiducia specialis misericordiæ, satis cap. 2. & 3. excussa.

IV. Dilectio aliqua prior est Remissione peccatorum, vel tempore, ut dilectio imperfecta; vel naturâ, si sit perfecta. Quid potest esse clarius illis Apostoli dictis? *Qui non diligit, manet in morte. Neque circumcisio aliquid valet, neque praputium, sed fidei qua per dilectionem operatur: Si habuero OMNEM FIDEM, Charitatem autem non habeam, nihil sum, &c.* Et tamen his radiis solaribus nubes inducere conatur Amesius. Sed frustra tricatur in dispositione causante: frustra Vasquezium cum Scholasticis dimicantem [an ultima dispositio (contritio perfecta scilicet) procedat efficienter à forma, seu gratia iustificante?] in subsidium advocat. Iustificatio- nis gratiam à solo DEO infundi & efficienter cau- sari profiteamur: quicquid ex nostra parte concur- rit, non nisi congrua & debita præparatio & dispo- sitio subjecti est, simul tamen non mera conditio, sed causa quædam moralis, ex congruo meritoria. Et quamvis cum Vasquio & Thomistis dicatur dile- ctio aut contritio perfecta tanq. ultima dispositio procedere à forma iustificante: adhuc tamen cum iisdem dicendum esset, eandem dispositionem in genere causæ materialis priorem esse naturâ, ipsâ formâ iustificante ad quam disponit; quod nobis in præsentem sufficit. Controversia enim illa Schola- stica, quæ potius Philosophica, quàm Theologica est, (an scil. ultima dispositio procedat à forma ad quam disponit?) ad rem hîc parum aut nihil facit; ubi tamen partem negantem censeo multò esse probabiliorē.

V. Poenitentia (quæ est dolor & detestatio peccati) datur à DEO ad vitam. Act. 11. 18. in salu- tem operatur. 2. Cor. 7. & animam dicitur vivifi- care. Ezech. 18. 27. Ergo iustificat non sola fides, sed etiam poenitentia, dispositivè scil. Amesius. to- tum ferè quod asserimus fatetur his verbis; *Pœni-*

tentia, quatenus est legalis humiliatio, antecedit quidem iustificationem ut dispositio ex ordine prærequisita, sed non causa. Quod verum est de efficientia, falsum non concurrere ut dispositionem subiecti in genere causæ materialis. Inane porro figmentum Amesii est distinctio illa inter penitentiam legalem, & resipiscentiam Evangelicam. Vera contritio, dolor & desertio peccati in omni Lege (Naturæ, Moysis, & Evangelicæ) semper fuit necessaria: hæc juxta Apostolum salutem & justificationem operatur; & eatenus, impossibile est illam esse effectum ipsius justificat. Oppositum planè evincitur ex illo 2. Cor. 7. 10. Quæ adduntur de vi applicativa iustitiæ Christi, lib. seq. evertentur.

V I. Dispositio est propositum & desiderium Sacramenti reipsa percipiendi. Cum enim ut Tom. III. probatum est, necessarium sit Baptisma ad Christum conversis, & post Baptismum lapsis Reconciliationis per claves Sacerdotales, tale desiderium non potest non rectè dici dispositio ad justificationem. Verum quidem est, iustificationem non alligari essentialiter Sacramentis, & posse realem eorum suspensionem compensari eorum voto in perfecta contritione incluso: tamen quia plerisque peccatoribus arduum est concipere verè perfectam Contritionem ex dilectione DEI super omnia, voluit Christus hoc ipso præcepto de adhibendis Sacramentis mortuorum, subvenire infirmitati fidelium. Et similis est ratio de VII. dispositione, scil. proposito novæ obedientiæ in observantia mandatorum, Neque quicquam hîc adfertur ab Amesio solutione dignam. Vnde perspicuum fit, Cum omnes istæ dispositiones præcedant Gratiâ justificantem, Fidem solam minimè sufficere, sed tantum esse principium & fundamentum reliquarum, quæ tanquam actus voluntatis supernaturalis naturâ sua postulant prodire ex cognitione supernaturali Fidei divini.

Probatur 2. eadem Veritas, quia si Fides à Spe & Dilectione aliisque virtutibus separetur, non poterit iustificare. Ergo sola iustificare non potest. Amesius negat Conseq. quia, inquit, illa fides quæ iustificat Spem ac dilectionem sua natura coniunctam habet, ita ut si ab ipsis re ipsa separetur simul etiam separatur à seipsa, vel desinit esse talis fides. Resp. Hæc responsio se ipsam evertit, nisi admittatur id quod nos Catholici profiteamur, nempe Fidem non nisi iunctam actibus Spei, Charitatis &c. ultimè disponere ad Iustificationem, adeoque juxta Apostolum nihil valere ad salutem & iustitiam nisi per dilectionem operetur. Unde sic argumentamur: Fides quæ valet coram DEO ad iustitiam (sive in qua est vis ac valor ad iustificandum dispositivè) est illa fides quæ per charitatem operatur. Atqui Fides sola iustificans (juxta Luthero-Calvinicos) non est fides quæ per charitatem operatur. Ergo fides sola iustificans Luthero-Calvinicorum non est fides, quæ coram DEO valet ad iustitiam. Minor probatur, quia id quod excludit cooperationem Charitatis in ordine ad Iustificationem, non est fides quæ per Charitatem operatur. Atqui fides sola iustificans Luthero-Calvinicorum excludit illam cooperationem Charitatis in ordine ad Iustificationem. Ergo fides sola iustificans Luthero-Calvinicorum non est fides quæ per charitatem operatur. Iam sic ultè. Actio quæ sola ponit absolutè effectum, non potest exigere coexistentiam cujuscunque alterius actionis. Atqui fides Luthero Calvinicorum potest sola ponere absolutè effectum Iustificationis. Ergo eadem non potest exigere coexistentiam Charitatis. Ergo Fides non est individuo nexu conjuncta cum Charitate. Effugia Amesiana sunt perspicue falsa cum ait: *Fides ipsa non potest esse præsens, ubi ceteræ virtutes omnino absint.* 2. *Vbi semen fidei manet, ibi etiam semen Charitatis adest.* 3. *Fides cui nos (Luthero-Calvinici) tribuimus iustificandi virtutem, cum unigenitum faciat nostri cum Christo, à Christi Spiritu*

vivificante & sanctificante, non potest separari. Nam
 Contrà 1. Etsi fides, & etiam fiducia non possunt
 prodesse ad iustitiam, tamen cum realiter omnes in-
 ter se (& quoad actum, & quoad habitum) distin-
 guantur, manifestum est, priora posse esse sine po-
 steriori, licet non vice versa, quia Charitas Fides
 & Spem supponit. Contrà 2. Ipse actus aut habi-
 tus Fidei est semen charitatis, quia hæc ex illa potest
 pullulare; non tamen ideo ubi tale semen charita-
 tis est, ibi vel actus vel habitus charitatis etiam so-
 perest. Inepta ergò æquivocatione *seminis Fidei*
Charitatis ludit Amesius. Contrà 3. quia unio illa
 per fidem misericordiæ specialis esse purum putum
 Commentum Novi Evangelii Luthero-Calvinici
 supra monstratum est, ac proin nihilò verior est unio
 illa. Denique semper urget illud ineluctabile ar-
 gumentum: Potest peccator credere sicut oportet,
 & sperare remissionem peccatorum à DEO se ob-
 tenturum, si arduum actum illum dilectionis DEI
 super omnia exercuerit; quem potest certò scire à
 se necdum elicitum. Nec umbra repugnantia est
 in hac separatione reali, imò ita plerumque fit, ut
 magni peccatores inter fideles primò Gehennæ me-
 tu perculi, incipiant amare DEVM amore Spei seu
 Concupiscentiæ, ac fortè etiam affectu inefficaci
 Charitatis; ac non nisi post multam & longam sui
 abnegationem pertingant ad unionem dilectionis
 DEI super omnia. Atqui in hoc casu possibili,
 (imò frequenti & q. quotidiano) realiter separan-
 tur Fides & Spes à Charitate. Ergo optimè pos-
 sunt existere duo illi actus quantum est ex sua parte
 justificativi, etsi absit ultima dispositio complens
 illarum duarum vim. Si Luthero-Calvinici non
 ultrò clauderent oculos tam apertæ veritati, pos-
 sent id manifesta experientia deprehendere in suis
 coetibus Neo-Evangelicis, in quibus per pauci-
 sunt, in quibus apparet vel umbra sincera illius
 charitatis DEI non quærentis quæ sua sunt, & ad
 pro-

propriam felici-
 sunt I E S V Ch-
 unus est, qui no-
 lis misericordiæ
 cum magna d-
 physicam certit-
 ni rebusque sac-
 purè DEVM a-
 respectu commo-

III. Nul-
 (SOLA) osten-
 tione. Ergo or-
 Evangelii Luth-
 dens patet ex I-
 illo vocabulo ve-
 pro solita sua m-
 si pro ratione vol-
 non quaritur, sea-
 meritò quaritur
 sere Luthero-C-
 quæ Ecclesiæ a-
 ope almæ suæ C-
 sere. Non neg-
 & 4. Gal. 2. & 3.
 Fidem; & illa, ne-
 lege, sed ex fide
 docere, per fidem
 quam, in sano &
 nuper contra M-
 respondi. Certu-
 sim, cum Fidem
 tantum opera le-
 dictamine & na-
 Gratiæ, Spem
 complectitur, u-
 tias, dona, virtu-
 bunt, vocat men-
 divisit; tum ex l-

propriam felicitatem pertinent, sed tantum quæ sunt I E S V Christi; & tamen quis ex omnibus unus est, qui non sibi persuadeat, se illa fide specialis misericordiae munitum, de sua salute securum, cum magna dulcedine hinc emigrare, etsi metaphysicam certitudinem habeat, se carni & sanguinibusque sæculi semper immersum, nunquam purè D E V M amasse super omnia, & absque sui respectu commodi.

III. Nusquam in S. Scriptura illa particula (SOLA) ostendi potest, cum agitur de justificatione. Ergo omni fundamento caret illud novum Evangelii Luthero-Calvinici figmentum. Antecedens patet ex Lutheri confessione, qui de assuto illo vocabulo verbis Apostoli Rom. 3. admonitus, pro solita sua modestia respondit: *Sic volo, sic inbeo, si pro ratione voluntas!* Amesius ait: *De vocula illa non quaritur, sed de sensu.* Resp. Imò de utroque merito quaritur. Nam & voculam violentè intrusere Luthero-Calvinici, & sensum illum (antiqua Ecclesiæ aut incognitum, aut reprobatum) ope almæ suæ Quodlibeticæ è verbis sacris extorsere. Non negamus utique, *Scripturam S. Rom. 3. & 4. Gal. 2. & 3. omnia removere à iustificatione præter Fidem*; & illa, non ex operibus, sine operibus, sine lege, sed ex fide, ut per gratiam &c. satis manifestè docere, per fidem intelligere fidem solam &c. Hæc, inquam, in sano & vero sensu admittimus. Nam, ut nuper contra Musæum quæst. IX. §. 4. Instantia 2. respondi, Certum est Apostolum II. cc. & alibi passim, cum Fidem ab Operibus distinguit, intelligere tantum opera legis naturalis & Mosaicæ, solo legis dictamine & naturæ viribus facta: Sub Fide verò Gratiam, Spem, Charitatem, cæterasque virtutes complectitur, ut patet tum ex I. Cor. 12. 3. ubi gratias, dona, virtutes, quas DEVS variis variè distribuit, vocat *mensuram Fidei*, quam cuique DEVS divisit; tum ex lac. 1. 21. & seqq. Illi ergo SOLI

Gggg 3

Fidei

Fidei tribuitur ab Apostolis & PP. justificatio & salus, quæ est Fides non nuda, sed sperans, diligens, obediens &c. ut etiam expressè docent CC. Contarenus & Toletus, quos Amesius suo more pro se allegavit, cum apertè oppositum, adeoque id quod cæteri Catholici omnes docuerint, si non verbum quædam truncatè, sed tota doctrinæ compages inspicitur, & non violentè unà cum Scripturæ verbis aliò torqueatur. Vnde apparet etiam vanitas sequentium Effugiorum, quæ omnia unicâ illâ Quodlibetici parhermeniâ nituntur, quæ *Fidem solam*, quatenus ab Apostolis Paulo & Iacobo opponitur Operibus, contendit opponi omnibus omnino operibus etiam ex Fide procedentibus, quod est apertissimè contra C. Contarenum, cuius tamen verba hæc [*iustificationem nulli alteri rei tribui, quàm Fidei.*] pro se Amesius allegare non erubuit, omisâ ejusdem clara explicatione, de qua Fide loquatur, nempe hac, pag. 592. edit. Paris. 157. *Idcirco, inquit, Fides qua iustificat, est fides formata per charitatem, seu efficax per charitatem, ad quam nisi pervenerit, est inefficax ad iustificationem &c.* Hinc efficaciter rejicitur illa multum à Luthero - Calvinicis jactata *Apprehensio vel apprehensio Iustitiæ Christi*. Ea enim apprehensio nec potest poni propriè in ipsa Fide, cum hæc actualis, consistat potius in iudicio & assensu, quamvis apprehensiones suasivas supponat, ut videtur quoque agnoscere Amesius: Neque etiam Fidei ut Fiduciæ competit ea apprehensio, cum confidere non sit apprehendere, sed firmiter adherere rei apprehensæ, quomodocunque velit cum suis Amesius *voces istas in hoc negotio adhibere*. Et quamvis aliquo modo admitteretur, apprehendi *iustificationem per fidem*; saltem certum est, per eam non ita apprehendi, ut re ipsa jam habeatur, aut inherereat, sed solum ut adsit per modum objecti apprehensi, quod ipsum facit etiam charitas, quæ aliena facit nostra. Falsum est, quod opponit Amesius 1.

ineptè.

ineptè confundi, re habeantur, quæ non putativam, ext iustitiam seq. li à Bellarmino. tionis per veram f obiecti, sed per mo per modum ob ficti, ut patet ex dis lib. seq. Ver 32. DEVM don at quomodò h que sperantes a actu secundo D donarit? Fals DEVM non poss DEVM nobis r per fidem. Vbi quid è contrari quid de sancta p mittuntur ei pecc dignus est ut re [Displicet mihi metnam à te pson eternam; verum sum sollicitus.] SOLA IVS rum. Confir ta promissione ergo per modu iustificat. Ne sint à DEO erga menta dando poti enim iustificat gnificet actio iustificat Sacram iustitiam, quæ ens, ut ipsi l plica Amesii;

siptè confundi, re ipsa habere & inherere, cum multa habeantur, quæ non inherent. Resp. Quod contra imputativam, extrinsecam & adeoque phantasticam iustitiam seq. lib. monstrandum est, hîc supponitur à Bellarmino. Quod ait 2. apprehensionem iustificationis per veram fiduciam, non esse simpliciter per modum obiecti, sed per modum obiecti nobis donati; verè dixisset, per modum obiecti à nobis Lutherò-Calvinicis ficti, ut patet ex dictis, & patebit ampliùs ex dicendis lib. seq. Verissimè quidem ait Scriptura Rom. 8. 31. DEVM donasse fidelibus Christum & omnia cum eo: at quomodò hinc constat, singulos quomodocunque sperantes aut confidentes esse ex ijs quibus in actu secundo DEVS Christum & omnia cum eo donarit? Falsum est 3. Charitatem amicitia erga DEVM non posse à nobis haberi, antequàm intelligamus DEVM nobis reconciliatum, & quasi amicum factum per fidem. Vbi, quæso, hoc Scriptura docet? nunquid è contrario ipse ait: Ego diligentes me diligo? nunquid de sancta peccatrice dixit ipse Iustificator: remittuntur ei peccata multa, quia dilexit multum? Anne dignus est ut recipiatur in amicum is qui diceret: [Difficet mihi, Domine, quod te offenderim, eò quod vitam à te puniri, & sperem à te veniam, & salutem eternam; veruntamen de tua aversione, siue amicitia non sum sollicitus.] Talis revera est egregia illa FIDES SOLA IUSTIFICANS Neo-Evangelicorum. Confirmatur argumentum, quia Sacramenta promissiones applicant & nostras faciunt; non ergo per modum instrumenti applicantis fides sola iustificat. Nec refert multum, quòd Sacramenta sint à DEO erga nos, & promissionem applicant, ut instrumenta dando potius quàm accipiendo, ut fides: DEVS enim iustificat per utrumque. Et cum iustificare significet actionem, non passionem, magis propriè iustificat Sacramentum, quod est quasi manus dans iustitiam, quàm fides, quæ est quasi manus accipiens, ut ipsi loquuntur. Nec aliud probat Replica Amesii; unde videtur Bellarmini dicta pro

præcipua parte truncando, de more enervare voluit. Alia quatuor effugia bene à Bellarmino conclusa vel suo silentio fatetur Amesius.

IV. Argum. petitur ex modo iustificandi. Ideo enim Lutheri-Calvinici contendunt, fidem solam iustificare, quia putant eam non iustificare per meritum, sed solum relative ad meritum, quod credendo accipit, quod DEVS promittendo offert. Hoc autem falsum esse è triplici capite probatur. I. quia Rom. 3. & 5. Epes. 2. illud iustificari, salvari per fidem, vel ex fide, sine dubio aliquam causalitatem indicat. Sicut enim vice versa Apostolus sæpe negans nos iustificari per opera, et operibus, excludit sine dubio causalitatem operum respectu iustificationis: sic viceversa cum affirmat nos iustificari per fidem aut ex fide, tribuit huic aliquam causalitatem, dispositivam scilicet & meritoriam de congruo. Amesius hinc 1. admittit etiam apprehensionem suam fictitiam esse suo modo causam. At quis ille modus? quodnam genus causæ hic intercedit? cur non assignavit? 2. ferè totam Bellarmini doctrinam admittit, dummodo meriti vox expungatur. Sed frustra laborat in tollendo hoc merito congrui, seu vi impetrandi, quam Scripturæ passim tam aperte produnt. 3. Iniquè Bellarminum Amesius inconstantia arguit, eò quod supra negavit, fidem iustificare solam, cum possit esse in homine non iusto; iam verò velit, illam eodem modo iustificare, quo legis totius observatio iustificaret, si adesset. At non est hic maior inconstantia, quam si quis negaret fidem completè & proximè disponere, affirmaret, eam inchoative & remotè disponere. 4. Crassissimi erroris Bellarminum arguit, quod eodem modo tribuat fidei meritum, quo illi, contra quos disputat Apostolus, tribuebant meritum operibus Legis. At hoc crassissimum mendacium est. Nam hi meritum propriè dictum iactabant, quod nos Catholici de omnibus dispositionibus iustificationem præcedentibus perne-

pernegamus. congruitate ad 5. Vanissime cavi SS. literis, in omni causa; id est dei & Operum, 2. probatio petit esse initium iustificationis male inchoanti reputatur fructus corda eorum. Est nullatenus loquor quam juxta Cō unicam causam ipsam gratiam sufficit. Intelligitur forma enim j non est nisi præparatio participes e late sumpta i omnis ille sive ordinat ad suum finem est; nec suum iuvat Anacis, quæ docet peccatorum, dem, ut Luc. 7. 2. cui dixerat verò est, Christus scilicet & animæ nunciassent, Filii Luc. 7. Matt. 9. reputata est ad ipsam fidei faciendam causam invocari seu iustificationem multis exemp-

pernegamus. Solam impetrationem ex quadam congruitate admittimus, ut infra pluribus dicetur. 1. Vanissime cavillatur, dum ex eo, quod subinde in SS. literis, in oppositionibus non notetur idem genus causæ; ideo neq; in præsentī oppositione *Fidei & Operum*, admitti debere idem genus causæ. 2. probatio petitur ex iis locis, qui testantur, fidem esse initium iustitiæ, ac proin hoc esse causam formalem inchoatam justificationis, ut Rom. 4. *credenti reputatur fides ad iustitiam*. Act. 15. *Fide purificans corda eorum*. Est porro hinc Notandum, Bellarminum nullatenus loqui de propriè dicta formali iustitia, quam juxta Concil. Trid. infra ex instituto probat, unicam causam formalem, qua iustificamur, esse ipsam gratiam habitualement à Spiritu S. cordibus infusam. Intelligit ergo de forma impropriè sumpta. Forma enim iustificans propriè & strictè sic dicta non est nisi pretiosum illud DEI donum, quo divina participes efficimur naturæ; minùs propriè ac latè sumpta iustitia formalis & partialis dicitur omnis ille sive actus sive habitus, qui animam rectè ordinat ad suum ultimum finem. Nec plus hinc mysterii est; nec ulla in Bellarmino antilogia, uti persuasum ivit Amesius. 3. probatio sumitur ex iis locis, quæ docent, per fidem impetrari remissionem peccatorum, adeoque iustificari hominem per fidem, ut Luc. 7. *fides tua te salvam fecit*; dixit mulieri, cui dixerat, *remittuntur tibi peccata tua*. Certum verò est, Christum de utraque sanitate, corporis scilicet & animæ (quæ est justificatio) æqualiter pronuntiâsse, *Fides tua te salvam fecit*. Matt. 15. Marc. 7. Luc. 7. Matt. 9. Marc. 10. &c. Rom. 4. *Abrahamo fides reputata est ad iustitiam*. Rom. 10. Apostolus sicut causam fidei facit prædicationem Evangelii, ita facit causam invocationis ipsam fidem, & causam salutis, seu justificationis, invocationem. Idem Hebr. 11. multis exemplis docet per fidem homines placere

Gggg s

DEO

DEO &c. Denique idem frequenter S. Augustinus apertissimè docet, ut nec ipse Amesius negare potuerit. Ne tamen nihil fecisse videretur, obijcit antilogiam Bellarmino. *Si enim, inquit, Fides impetrat iustificationem, tunc non est formalis Iustificatio.* Resp. Impropiè & latè sumpta, impetrat unicam & propriè dictam formam iustificantem. Quid hic non belle concinit? Amesius 2. *Fidem aliquo modo mereri remissionem, sine ullo colore probationis impudentè asseritur contra Scripturam.* Resp. Ut hoc verum sit de Scriptura per Quodlibeticam Parhermeniam Lutheo-Calvinicam veluti in catasta explicata, ita falsissimum est, & effrons calumnia non tam in Bellarm. quàm in S. Augustinum, cujus plura testimonia à Bell. fideliter relata frequenter asserunt, Fidem impetrare iustificationem, & remissionem peccatorum, gratiam bene operandi, ac per hoc iustificare per modum dispositionis & meriti, non quidem de condigno (quod Bellarmino affingere voluisse videtur Amesius,) sed de congruo. Amesius 3. *Impetrare remissionem, & apprehendere Christum, ad remissionem in ipso promissam omnibus qui eum apprehendunt, sunt unum & idem.* Resp. Ita est juxta Quodlibeticam Puritani huius; extra hanc quis sani capitis dixerit, nudam apprehensionem doni ab aliquo obtinendi aut obtenti esse idem quod impetrationem? Non ergo pueriliter à Bellarmino opponuntur duo illa, apprehensio & impetratio, sed hæreticè confunduntur, quæ toto cælo ab invicem distant.

S. 2.

Solvuntur argumenta Lutheo-Calvinica.

I. Scriptura passim docet, hominem iustificari sine operibus, non ex lege factorum, non ex operibus, non ex Legē, sed ex Fide. Ergo ex Fide sola. Rom. 3. & 4. Gal. 2. Eph. 2. Tit. 3. Phil. 5. Pro hujus objectionis solutione & A.

Cap. & Apostolic. v. dum I. Quod L intelligendæ si quirat Fidem tius &c. contra lib. de Spiritu & beat quid sit factam faciendi, utraque Lex receptum, hæc a mus; hæc ut fabeo; hanc dici quæ occidit ju opem ferendo nobis. Vndè n Christi quaten & lex fidei est Christiani, sed tiam impetrare gratiam Legis gust. Nec id al non est hæc tota, Legem & Evang nem Apostoli nica penetrat titio, & repetitativa, &c. Sinihil aliud in quod Fides addi propitiatio non nobis vires, ut est. Nam Ch auxilia ad ben sed etiam, vir tionem suscip missionem E sanctificantem ditione coele tionem quod

& Apostolic. verborum intelligentiâ, Prænotandum I. Quod *Lex Factorum*, & *Lex Fidei*, nullatenus intelligendæ sint, quod illa requirat opera, hæc requirat Fidem, ut falsò contendit Calvin. Kemnitius &c. contra expressam doctrinam S. Augustini lib. de Spiritu & lit. c. 13. sed quod *Lex factorum* iubeat quid sit faciendum; *Lex Fidei*, impetret gratiam faciendi, quod *Lex factorum* jubet. Itaque utraque *Lex* requirit opera, sed illa continet præceptum, hæc auxilium! illa præstat ut cognoscamus; hæc ut faciamus: Illâ dicit DEVS, *Fac quod iubeo*; hâc dicimus DEO, *da quod iubes*: illa est litera quæ occidit iubendo; hæc spiritus, qui vivificat opem ferendo, ut iustificatio Legis impleatur in nobis. Vnde non solum *Lex Moïsis*, sed etiam *Lex Christi* quatenus aliquid imperat est *lex factorum*; & *lex fidei* est spiritus fidei, non solum quo nos Christiani, sed etiam omnes antiqui iusti DEI gratiam impetrarunt, & iustificati gratis pereandem gratiam Legis mandata servarunt. Ita passim S. August. Nec id abnuït omnino Amesius: ait tamen; *non est hæc tota, neque illa, quam Apostolus intendit, inter Legem & Evangelium differentia*. Nimirum intentionem Apostoli sola Hermeneutica Luthero-Calvinica penetrat! Quæ obijcit, sunt mera principii petitio, & repetitio fidei illius relativæ, iustitiæ imputativæ, &c. Quale demum est hoc argumentum! *Si nihil aliud interest inter Fidem & Legem operum, quam quod Fides addit vires faciendi, tum certè Christi mors & propitiatio non habuit alium usum, quam ut procuraret nobis vires, ut nos faceremus opera legis*. Sequela nulla est. Nam Christi mors non tantum meruit nobis auxilia ad bene operandum & implendam legem, sed etiam, vim Sacramentorum, qua ultra dispositionem susipientis, non ponenti obicem, remissionem peccatorum confert, & gratiam sanctificantem infundit, ac denique omni benedictione cœlesti locupletat. Cajetani interpretationem quod Puritanus ut sinceram prædicet, hoc

Gggg 6

hoc ipso facit suspectam, etsi eius Commenta universim supra non rejecissemus. Prænotandum: Iustitiam Legis esse opera iusta, quæ lex faciendæ præscribit; quam iustitiam nusquam Apostolus rejicit ut inutilem, sed potius commendat, Rom. 2. *Factores legis iustificabuntur &c.* Iustitiæ verò ex lege sive in Lege, sunt illa opera, quæ homines faciunt sine gratia Fidei, sola cognitione Legis adjuti; hæc opera non iustificant coram DEO, ideoque Apostolus eam iustitiam (quæ coram hominibus tantum est) rejicit ut inutilem; quam etiam vocat *iustitiam propriam*, opponitque *iustitiæ DEI*. Rom. 10. Amesius. *Distinctio illa neq; in Scripturis (Luthero Calvinica glossa interpolatis) neq; in ratione (Puritanica) fundamentum ullum habet. At cur? Quamvis* inquit, *Apostolus non rejiciat opera iusta, quæ Lex præscribit, tanq. simpliciter inutilia; rejicit tamen à iustificatione coram DEO.* At hoc falsum esse, constat ex verbis Apostoli Rom. 2. recitatis: cuius oppositum pollicetur se infra probaturum. Amesius. 2. *Nihil absurdius fingi potest, quam quod Bell. audet sustinere, Iustitiam fidei esse opera bona facta ex gratia & fide. Iustitia enim Fidei est sine operibus, imputata, in remissionem peccatorum consistens.* Resp. Apud novi Evangelii sectatores facile damus, nihil absurdius fingi posse, quam quod ante Lutherum omnis Ecclesia semper credidit, nempe Iustitiam inhaerentem; Iustificationem secundam, quæ ex justo fit justior per bona opera; &c. Nunquid hæc omnia non tantum Contarenius toties ab Amefio laudatus, sed etiam SS. August. & alii Patres expressè docent? Est tamen hic Notanda etiam ambiguitas in eo, quod *Iustitia fidei* dicuntur esse bona opera facta ex gratia: Neq; enim hoc intelligitur de forma iustificante, quæ est à solo DEO infusa cordibus per modum habitus permanentis, & habitualiter ordinat hominem ad suum finem ultimum; sed de actuali exercitio virtutum

Ca
homine iustifi
etiam vocatur
mine generali
cum S. August
arbit. c. 7. &
per opera, qu
ne excludunt
dem præcedun
fiunt. Ames
brahami Rom.
Philip. 3. 2.
SS. Augustinu
prisca aquili
Lutheri Calv
neuticæ subfi
His prænotat
Negatur enin
citur, exclusa
ditur gloriati
operibus per
vires elicitis
cet Apostolus
est, quod DE
per hanc pr
Hoc quippe
dona sunt ac
riam attribu
omnia dirig
signiter ipse
dixit, Bonum
mè 1. Corint
cap. 15. v. 10.
gratia DEI m
Chrys. Greg
arb. sub fin
nicorum do
lit, & fuffi
Montoya T

homine iustificato, quæ sine dubio in SS. literis etiam vocatur Iustitia, & communiter veniunt nomine generali *Iustitia Christiana*. Prænotandum 3. cum S. August. l. de grat. & lib. arb. c. 7. & l. de lib. arbit. c. 7. & S. Hier. Epist. ad Ctesiph. Apostolum per opera, quæ Fidei opponuntur, & à justificatione excluduntur, intelligere tantum opera quæ Fidem præcedunt, quæque solis viribus lib. arbitrii sunt. Amesius. Hoc clarè refutatur in persona Abrahami Rom. 4. Galatarum c. 3. & ipsius Apostoli, Philip. 3. 2. Mirum est, id quod tam clarum ait, à SS. Augustino, Hieronymo, cæterisque Ecclesiæ præcæ aquilis non fuisse notatum, sed à novitiis Lutheri Calvinique catulis: nempe almæ Hermeneuticæ subsidio, quâ Quodlibet vident in Quolibet! His prænotatis facilè patet solutio Objectionis. Negatur enim Sequela. Vnde cum Rom. 3. 27. dicitur, *exclusa esse gloriatio per legem Fidei*, non excluditur gloriatio omnis, sed ea tantum quæ est ex operibus per solam legis notitiam & liberi arbitrii vires elicitis: nam aliàs 2. Corinth. 10. apertè docet Apostolus, quòd possimus in Domino gloriari, hoc est, quòd DEVS gratis nobis fidem inspirarit, & per hanc provexerit ad veniam & opera sancta. Hoc quippe est in Domino gloriari; Ei scilicet ejus dona sunt accepta omnia ferendo, illi omnem gloriam attribuendo, & ad eius laudem & gloriam omnia dirigendo; qualiter sanè gloriatus est insigniter ipse Apostolus non modò, cum 2. Tim. 4. 7. dixit, *Bonum certamen certavi &c.* sed multò maxime 1. Corinth. 11. 18. & cap. 12. usque ad 1. 10 & cap. 15. 10. *Plus omnibus laboravi: non autem ego, sed gratia DEI mecum.* Videatur post SS. August. Hier. Chrys. Greg. &c. S. Bernardus lib. de gratia & lib. arb. sub finem, ubi musteum hoc Luthero-Calvinicorum dogma ex verbis Apostoli præclare refellit, & fusissimè ex SS. PP. & ratione Did. Ruiz de Montoya Tr. de Prædestin. Disp. 35. c. 7. & seqq. Ad illud

illud de Abrahamo, Rom. 4. 2. responderetur, loquitur Apostolum conditionatè, si Abraham iustificatus est ex operibus procedentibus non ex gratia Fidei, habuit gloriam, sed non apud DEVM: hinc verò minimè sequitur, absolute excludi opera omnia à justificatione Abrahami, sed ea tantum, quæ si non præcedebant fidem, saltem præcedere poterant, & etiam habitâ Fide ab hac poterant non procedere. Quod infert Amesius, *Ergo excludit Apostolus (juxta nos) illa sola opera, quæ adversarii, contra quos disputat, non poterant includere*; Sic est. Non poterant verè & bene includere: malè verò & falsò cur non possent. Falsum porrò est, quod Kemnitius obtendit, statum quæstionis Epistolæ ad Galatas non fuisse alium, nisi, *utrum opera ex Fide iustificent, an verò sola Fides iustificet*? Veritas est, duplicem ibi tractari quæstionem. 1. specialis, an ceremoniæ legales ad Christianos pertineant, ita ut sine iis salvari nequeant? 2. generalis, an per legem, & vires naturæ possit contingere justificatio sine gratia & fide Iesu Christi? Ad utramque respondet Apostolus negativè. Quæstionem verò illam à Kemnitio confictam nec leviter quidem attingit; quod perspicuum fit ex illis verbis: *Si per legem iustitia, ergo Christus gratis mortuus est: Si ex lege hereditas, ergo non ex promissione: Evacuati estis à Christo, qui in lege iustificamini &c.* Hæ similesque consecutiones firmissimæ sunt, si excludantur à justificatione opera, facta sine Fide & gratia Christi: infirmissimæ verò, si quis per eas rejicere velit opera quæ fiunt ex gratia & Fide. Amesius. *Imò sunt firmissimæ: quia ex natura rei, Christum abnegant, qui iustificationem quarunt in semetipsis, aut operibus suis*: Sed quæro ego contra: Quomodo potest cum ulla veri specie ille dici abnegare Christum, qui Fidem & omnia sua opera bona attribuit gratiæ Christi, & prædefinitioni DEI æternæ?

II. Scriptura passim iustificationem tribuit Fidei
foli

Ca
soli, ceteris omn
missis. Matt. 9. 5.
Certum est ni
contra Fidei ne
aliæ, vel Sacra
tuntur ei pecc. m
salvi facti sum
tum, Eph. 2. 8.
Amesius verbo
pluram nulli a
At nunquid i
fiteretur, se inte
tera quæ pa
sunt, quæ pro
nimis elumbe

III. Grati
cati; quia gra
sint eiudem esse
& 4. & 11. Re
potest accipi,
meritis de co
tuita non exc
ad iustif. ut
gruo; & jux
cari gratis, &
potest accipi
operi facto si
gratuita non
proprie quæ f
Opponit Am
ni ly Grati, C
tur integrè Te
fraus vel stup
aut fraudulen
gruo, quod in
gratia quàm
ex parte fund
utrumque m
fi filii aut a

soli, ceteris omnibus capitibus, vel dispositionibus prætermis-
sis. Matt. 9. 5. Luc. 7. 50. Ioan. 1. 12. & 3. Rom. 5. 1. Res.
Certum est nihil hinc confici; sicut nihil evincitur
contra Fidei necessitatē ex iis locis, ubi solæ virtutes
aliæ, vel Sacramenta nominantur, ut Luc. 7. remit-
tuntur ei pecc. multa, quia dilexit multum, Rom. 8. spe
salvi facti sumus. Eccl. 2. Timor Domini expellit pecca-
tum, Eph. 2. Mundans eos lavacro aquæ, &c. Opponit
Amesius verba C. Contareni, quibus faretur, Scri-
pturam nulli alteri rei tribuere iustificationem nisi Fidei.
At nunquid idem apertè verbis suprâ recitatis pro-
fiteretur, se intelligere Fidem Charitate formatam? Cæ-
tera quæ parat effugia levioris adhuc momenti
sunt, quæ proin piget hîc exscribere: sunt quippe
nimis elumbes cavilli.

III. *Gratis vel gratiâ iustificari, est sola Fide iustifi-*
cari; quia gratia excludit omnia opera, ne causa secum
sint eiudem effecti, & nominatim iustificationis. Rom. 3.
& 4. & 11. Resp. Particula illa, GRATIS, uno modo
potest accipi, ut opponatur debito ex iustitia, sive
meritis de condigno; & hoc modo iustificatio gra-
tuita non excludit opera, quæ dicantur concurrere
ad iustif. ut dispositiones, vel ut merita de con-
gruo; & juxta hunc modum, non est idem iustifi-
cari gratis, & iustificari ex sola Fide. Altero modo
potest accipi particula GRATIS, ut opponitur
operi facto sine ulla gratia; & hoc modo iustificatio
gratuita non excludit merita absolute, sed merita
proprie quæ sint nobis ex nobis, & non ex DEO.
Opponit Amesius utrique huic modo vel acceptio-
ni ly *Gratis*, C. Toletum in c. 3. ad Rom. Sed si lega-
tur integrè Toletus eâ Annot. 22. mox apparebit vel
fraus vel stupor huius Puritani. Deinde imperitè
aut fraudulenter nugatur, dum ait, *meritum de con-*
gruo, quod in opere mero fundatur, magis repugnare
gratiâ quàm meritum de condigno, quod in promissione
ex parte fundatur, dissimulans præcipuum inter
utrumque meritum discrimen, nempe quòd hoc
fit filii aut amici DEI, illud verò inimici adhuc
DEI.

DEI.

DEI. 3. Manifesta perversio est verborum Apostoli Rom. 4. 16. (ex fide, ut per gratiam) cum hinc inferat Amesius, nihil quod nostrum est posse habere locum in actu iustificandi ex gratia, prater Fidem. iam supra ostensum est, cum ab Apostolo tribuitur iustificatio Fidei Abrahamæ, id non dici de Fide tantum ut assensus vel fiducia est, sed etiam quatenus DEVM diligens, colens, obediens &c. Quamquam, si ly (nihil quod nostrum est,) accipiatur de operibus non supponentibus Fidem, admitti potest ea assertio. Sed aliud intendit. 4. Temerè, imò hæreticè affingit Apostolo, quod II. cc. clarè satis ostendat per gratiam se intelligere gratuitam DEI voluntatem, non gratuitum DEI donum in nobis inhaerens &c. Quis dubitet Apostolum loqui non de æterna prædefinitione, sed de gratuita iustificatione in tempore, qua proposuit DEVS nobis Christum in propitiatorem, vel victimam placantem hominibus DEVM, per fidem sanguinis scilicet passionis ipsius? Facile hic fraudes suas occultat Amesius sub æquivoca & confusa acceptione GRATIÆ, quæ nunc extrinsecam, gratuitamq; DEI voluntatem, nunc donum generale Redemptionis humanæ, nunc auxilium vocationis gratiæ, nunc ipsam iustitiam formalem homini inhaerentem & diffusam in cordibus per Spiritum S. indicat.

IV. Scriptura ubiq; docet, omnes qui credunt iustificari & salvari, Quod quidem non esset infallibiliter verum, nisi sola fides iustificaret. Ioan. 3. ut omnis qui credit in eum, non pereat. Act. 10. remissionem pecc. accipere omnes, qui credunt in eum. Rom. 1. Evangelium virtus DEI est ad salutem omni credenti. 1. Ioan. 5. Omnis qui credit, ex DEO natus est. Resp. 1. ly omnis potest exponi negativè, ut sensus sit, Omnis qui credit iustificatur, i. e. nemo sine fide iustificatur. Amesius. Hæc negativè tantum interpretari, nihil aliud esset, quam illudere DEO. Iuxta hunc igitur Puritanum illussit S. Augustinus DEO, cum lib. de prædest. Sanctorum c. 8. ita exposuit illud, DEVS.

DEVS vult omnia la Omnis) potest ut significet, apertam toti mundus. [Potest quidem omnem speciem s in Lege] Quisquid hominum genera ea facientem nec turea particu dentibus, non re; sed iustifica ra; h. e. Fides se requisita ad finem quod in Scriptura sperat in eum non Omnis qui diligente: Omnis qu ratione: Omnis Obedia: luti æterna. H Spem, aut C sufficere sine gulas istas viri ad salutem, n Aug. Tract. 10 Operibus non sa nec Fides sine O ca possit quis m autem rationem aspectus anei se Ioan. 3. Resp. ratio inter ut enim Scriptur nitatem recu pentis, sicut ad salutem

DEVS vult omnes salvos fieri. Resp. 2. Eadem particula *Omnis* potest referri ad omnia hominum genera, ut significet, Fidem Christi esse viam ad salutem apertam toti mundo, non uni tantum genti. Amelius. [Potest quidem & debet ita referri; sed simul etiam ad omnem speciem specialissimam hominum credentium; sicut in Lege] Quisquis ea fecerit, vivet per ea;] & ad omnia hominum genera, & etiam ad omnem singularem hominem ea facientem necessario debet referri. Resp. Esto, accipiantur ea particula etiam affirmativè de singulis credentibus, non hinc sequitur, solam Fidem iustificare; sed iustificare & salvare tunc, si non desint cetera; h. e. Fides semper ex sua parte salvat, modò cetera requisita adsint. Id ita esse; perspicuum fit ex eo, quod in Scripturis etiam de Spe dicitur: *Omnis qui sperat in eum non confundetur.* Eccles. 2. de dilectione: *Omnis qui diligit, ex DEO natus est.* 1. Ioan. 4. de Humilitate: *Omnis qui se humiliat exaltabitur.* Luc. 18. de Oratione: *Omnis qui petit, accipit.* Luc. 11. & Rom. 10. De Obedientia: *Factus est omnibus obedientibus sibi causa salutis aeternae.* Hebr. 5. Et tamen nemo diceret, solam Spem, aut Orationem, aut Humilitatem, aut alia sufficere sine Fide. Itaque sensus Scripturae est, singulas istas virtutes ex parte sua perducere homines ad salutem, nisi aliunde oriatur defectus. Vnde S. Aug. Tract. 10. in Epist. 10a. Dicunt, *Credo, sed Fides sine Operibus non salvat.* & S. Prosper. *Nec Opera sine Fide, nec Fides sine Operibus iustificat.* Amelius. *Hac Sophistica posset quis miracula aëni serpentis extenuare. Eandem autem rationem Fidei esse ad iustificationem, quae fuit aspectus aëni serpentis ad sanandum, Dominus ipse docet.* 10a. 3. Resp. Non est eadem omnino & univocatio inter utrumque, sed tantum analogica. Neque enim Scriptura quicquam aliud exprimit ad sanitatem recuperandam præter aspectum aëni serpentis, sicut alia quamplura præter Fidem exigit ad salutem animæ. Vnde in similitudine hac simul

simul

simul est magna dissimilitudo, adeoque Amesius sophisticatur.

V. *Quo solo recipitur Evangelium, illud solum iustificat. Sed solâ Fide recipitur Evangelium* Ergo. Resp. Verbum DEI sanat & salvat, sed ut hoc faciat, non satis est ut Fide apprehendatur, nisi etiam Charitate impleatur. Verbum enim DEI non solum offert promissiones, sed etiam imperat opera faciendâ. Amesius. *Verbum promissionis est, quod iustificat: hoc autem impletur propriè à promittente.* Resp. Falsum assumitur, & eo gratis admissio, nihil contra Nos infertur. Nam sicut promissio de Sapientia infundenda neminem ex fatuo faceret sapientem; ita solâ promissio de salute conferenda non salvat immediate & per se, sed tantum cum impletæ fuerint conditiones à nobis requisitæ.

GERHARDVS hîc præter Amesiana vix aliud profert, quàm antilogias è dictis Bellarmini conflatas, sed adeò sunt pueriles & flaccidæ, ut ex dictis facîle expediri queant. Vnicum exempli gratia libet producere. Ut defendat Lutherum à sacrilega depravatione & assumpto illo Rom. 3. 27. particulæ SOLA, opponit Th. 48. Bellarminum lib. 1. de V. D. c. 10. totis viribus propugnare decretum Conc. Trid. quo Versio vulgata Latina pronunciata est authentica. At in ea pluribus locis insertam extare exclusivam ubi in fontibus non habetur &c. At quis non rideat hanc sive antilogiam, sive obiectionem; cum plerisque omnibus illis in locis à Gerhardo allegatis particulam exclusivam in fontibus non quidem in terminis expressam, sed tamen necessariò implexam ex totius loci sensu ita clarum sit, ut quivis etiam gentilis Philosophus solius rationis naturalis ductu facili cogatur, nihil eâ exclusivam mutari in sensu, sed perspicuè rem ipsam explicari. In assumpto autem illo Lutheri sacrilego aperte hæresin suam stabilire satagebat, quam ipse non obscure fassus est à tem-

à temporibus
tam & ignota
loannes VVolff
gia, qui ante se
acDD. ante Lu
contradicente
hic VVolff

à temporibus Apostolorum in Ecclesia DEI sepul-
tam & ignotam iacuisse. Ridiculus planè est ille
Ioannes VVolframus Lutheranus Præco in Thurin-
gia, qui ante 80. annos, quingentis testimoniis PP.
ac DD. ante Lutherum, tueri hanc Hæresin voluit,
contradicente quamvis Luthero. Videri possit
hic VVolframus prodromus fuisse Quod-
libeticæ Gerhardinæ.

LIBER